

Կ. Պ ՈՒ Ի Յ ՈՒ
Պայրգ-բագար Նաֆիլէ խան վերի լարկ ԹԻԼ 16

○ ❧ حمیار سوم آلا جاجیان ❧ ○

CONSTANTINOPLE

ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ ᄒ

1893 JUL 20

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page shows the binding of the book.

վրդեան անդադար թախանձանքն, կը հաճի ըստանձնել Վանայ պատ-
րիարքական փոխանորդութեան
բարձր պաշտօնն: — Գիւղարա-
ղարի վարժարանն՝ և 5-6 օր ամսեց
պատճառաւ դոյ մնալէ ետքը՝ վե-
րաբացուեցաւ և կը շարունակուի:
սակայն դեռ բոլորովին վատհա-
թիւն չկայ որ միշտ անխափան պի-
տի լինի, քանի որ տեղական ժողո-
վրդեան մեծ մասն տակաւին չեն
ճանչցած ուսման յարգն ու արժե-
քը: Վարժարանին հոգաբարձու-
թեան անդամներէն Մեծ. Խաչա-
տուր Էֆէնտի երէկ իւր հրաժարա-
կանը տուաւ: — Գիւղարաղարէս 3
ժամու ճանապարհ հեռի կը դըր-
նուի Յարութիւն անուն գիւղն,
որ թուրքերէն լեզուաւ կանուան-
ուի Գարա-Քիլիսէ, սե. քարերով
կառուցեալ շքեղ և հինաւուրց
վանք մը ունենալուն համար: Սոյն
գիւղի հիւսիսային արեւելեան
կողմն բլրակի մը վրայ կը դըր-
նուի Յովհան Ոսկեակերի գե-
րեզմանն, որոյ վերայ երեք կան-
գուն երկայն քար մը կայ որ կը
կրէ ընդարձակ արձանագրութիւն
մը: Այս գիւղի եկեղեցին, որ-
չափ որ շքեղ, հինաւուրց և հո-
յակապ գեղեցիկ վանք և միան-
գամայն եկեղեցի է և ունի ընդ-
հանրապէս 25-30 տուն թեմա-
կան ժողովուրդ, սակայն ո՛չ ժա-
մերգութիւն, ո՛չ պատարագ կա-
նոնաւորապէս չեն կատարուիր,
ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյ եօթն
խորհուրդները: Թէև կայ քահա-
նայ մը՝ Տ. Ստեփան անուամբ,
50-55 տարեկան, բայց ո՛չ եկե-
ղեցի կրսէ, ո՛չ պատարագ կրնէ,
և ո՛չ իսկ կողէ գէթ ամին ան-
գամ մը եկեղեցին մտնելով՝ մը-
տիթարել իւր հովուութեան տակ
գտնուած հօտն: Սոյն քահանայն,
ամէն օր՝ երեկոյ և առաւօտ, ժա-
մերգութիւն չընէ զատ, օրերով
ու ամիսներով եկեղեցւոյ դուռը
փակ կը պահէ. ժողովուրդն հա-
ղիւ Ծննդեան տօնի երեկոյեան
և Յարութեան տօնի առաւօտեան
պատարագի և ժամերգութեան
արժանի կըլլայ. ա՛յն ալ աղբե-
ցութիւն չըներ, որովհետեւ ժո-
ղովուրդ մը՝ որ տարիներով ա-
ռանց հոլովի, քահանայի, ժա-
մերգութեան և հոգեւոր միտիւ-
թեան կը մնայ, երկու անգամ
ժամն ու պատարագն, քարոյն ու
խրատն ի՛նչ աղբեցութիւն պիտի
ընէ նորա վերայ, երբ ամէն օր
կը տեսնէ իւր հովուին գայթակ-
ղեցուցիչ ընթացքն: Քանզի այս
քահանայն չպատարագեր և եթէ
հանդիպի պատարագել՝ առանց
հաշտութեան խառլ կը կատարէ
այն սուրբ խորհուրդն. ժամ մը և
չաբաթ մը չգտնուիր որ գիւղաց-
ւոյ մէկուն կամ միւսին հետ կը-
ռիւ և վեճ չանէ, և քահանա-
յութեան անվայել ընթացքի մէջ
չգտնուի: Ըստ օրինաց եկեղեցւոյ
պէտք է ութ օրեայ երեկոյն մը-
կուրել, սակայն այս գիւղի մէջ կը
գտնուին երեկոյներ, որ ամիսնե-
րով առանց մկրտութեան կը մը-
նան, ինչպէս մնաց Սարգիսեան
Պետրոսի երեկոյն ամբողջ երեք
ամիս: Պետրոս ամենայեան աղ-
քատ և թշուառ մէկն լինելով՝
չէր կրցած մկրտութեան գրամն
նախապէս վճարել. քահանայն ա-
ռանց անոր աղքատութեան նա-
յելու չէ կատարել մկրտութեան
խորհուրդն: Յովսէփեան վարդա-

ղարի երեկոյն, որ քահանային
թուոն ալ է, քառասուն օր ա-
ռանց մկրտութեան մնաց, նորա
հետ ալ քէն ունենալուն համար,
վերջապէս կան երեկոյներ, որք
կերթան ի ծոց եկեղեցւոյ և անդ-
կըսպասեն. քահանայն մինչև որ
կանխաւ կնքադրամ չառնու չը
գնէ սեղանի վրայ, անկարելի է
որ մկրտէ զերեկոյն: Մկրտու-
թեան, պատկիման, թաղման և
եկեղեցւոյ ո՛ր և է խորհուրդ մը
կատարած միջոցին շուրջաւ կամ
վիլուն վրան չառնուր. կըրակա-
նի անվայել ընթացք ունի, որ է
անէծք և հայհոյանք տեղացւոյն
ժողովրդեան մէկուն կամ միւ-
սին վրայ: Անցեալ տարի այս քա-
հանայն աղջիկ մը կարգեց. 15
օսմանեան լիւր, կարան (պաշլըք)
և քանի մը ասուեղէն ընծայներ
(խալաթ) ստանալէ և ժողովրդ-
եան չար օրինակ լինելէ զինի, կը
փոխաբէր աւելի ևս դրամ առ-
նու. այդ վիճման պահուն աղ-
ջիկն եկած էր համբուրել իւր
ձեռքերն, մինչդեռ ինքն անէծք-
ներ կատար անդ թաղար աղջկան
և իւր փեսային: Քանի մը ամիս
առաջ, նոյն գիւղի վարդանեան
Հայրապետի Ղազար անուն ուսու-
րը ամուսնոյն հետ քանի մը ժամ
ի ծոց եկեղեցւոյ անպատկ մնա-
ցին. ի վերջոյ աղաչանքով և պա-
ղատանքով հաղու կատարեցաւ
պատկի սուրբ խորհուրդն: Ղա-
զար անկարող լինելուն և սխա-
կադրամ վճարել չկրնալուն հա-
մար, քահանայն չէր կատարել
պատկի խորհուրդն: Մինչև որ
տեղւոյն երեկոյններէն Սրտէն ա-
ղան չերաշխաւորեց. բայց քա-
հանան դարձեալ չընդունեց Սր-
տէն աղայի երաշխաւորութիւնն,
մինչև որ Սրտէն աղան Աւետարա-
նի վերայ և սուրբ սեղանի դիմաց
երդում չըրաւ: Ամեն Ս. Պատրի-
արք հօր և Կրօնական ժողովոյ
ուշադրութիւնը կը խնդրեմ այս
քահանայի վարմանց վերայ, յու-
սարով որ զարժանն կը անօրինեմ
յօդու ժողովրդեան և յօրինակ
այսպիսի քահանայից:

Խաղաղութ. 24 փետ. 1893: —
Տեղւոյն զաւառական ժողովն՝
կրօնական ու Գաղարական ժո-
ղովներն ընտրելէ ետքը՝ Պատրի-
արիարքարանէ կրպակէ նորըն-
տիր ժողովոյ վաւերացման, և ընդ-
նմին՝ առաջնորդական ընտրու-
թեան հրահանգի ու ընտրելեաց
յանկի: Կը յուսամ թէ ընտրել-
եաց ցանկին դուրսը պիտի դըր-
նուի Վեր. Տ. Պետրոս վարդա-
պետ Բաղրատունիի անունն, ո-
րոյ ընտրութեան համար այժմ
մեծ փափաք կը տեսնուի Խաղ-
աղութի վիճակի հայոց ամէն գա-
սակարգին մէջ և յոյս կայ որ
զաւառական ժողովն զնորին Գե-
րապետութիւնն պիտի ընտրէ
ըստ փափաքանց ժողովրդեան:
Տ. Պետրոս վարդապետ քաղաղ-
գարէ հետէ ի ձեռքն ունեցած է
Խաղաղութի աղբայնոց բազմն.
չատ փայլուն օրեր տեսած է ին-
քը և իւր հետ Հայ ժողովուրդն:
Ոմանք՝ որ երբեմն նորա գէմ
զանգատած են առ Պատրիարքա-
րան, յետ դառն փորձառութեան
արգ խղճի կատարելալ հանդար-
տութեամբ կը խոստովանին թէ՛
Տ. Պետրոս վարդապետ ո՛րչափ
մարդկային թերութիւններ ալ

ունենայ, Բաղրապետութեան
գլխավոր համար անհրաժեշտ ե-
կեղեցական մէջ Գաղարի ճշմար-
տութիւն մէջ խոստովանել թէ
քանի մը առաջնորդ-ք կամ պատ-
րիարքական փոխանորդ-ք հարիւ-
րաւոր լինաներ յաւանդատ վատ-
նելէ զատ չահ ու արդիւնք չու-
նեցան: Այսպիսի բազմահայ դա-
ւառ մը երկար ժամանակ քա-
հանայի մը առաջնորդական տե-
ղապահութեան ենթարկել վար-
վեհապառ կայսեր ծննդեան տա-
րեդարձի առթիւ, իւրաւոր Հայ
ժողովրդեան երախտագիտական
ղղացմանց արժանաւոր ներկայա-
ցուցիչ մը չունեցանք: Մեծապէս
ցաւեցաւ ժողովուրդն: Քանի որ
այլ է Պետրոս վարդապետ, չմեռ-
նիր ժողովրդեան համակրութիւնն
ու սէրն առնա: Պետրոս վարդա-
պետ քալ ուսումնասիրած է ըլլ-
Խաղաղութիւն: Խոհեմութիւնն և
ժողովրդեան շահը կը պահանջին
որ սիրողին հովուութիւնն սիր-
ուողին յանձնուի:

ԱՂԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տփղիսէ Մարտ 15 թուով առ-
մեղ ուղղեալ նամակ մը հետեւեալ
լուրը կը հաղորդէ:

«Ս. Էջմիածնի նշանաւոր միա-
բաններէն Վեր. Տ. Սուրբառ ե-
պիսկոսոս, որ արքայապետ էր
«յՕրեօլ քաղաք, այժմ Օդոս-
տայիւն Զարին առանձին բա-
րեհաճ զթուութեամբ փոխադր-
ուած է ի համարնակութիւն ընդ
«նոյնպէս արքայապետ Վեր. Տ.
«Ներսէս Եպիսկոսոսի ի Պոլսուա
«բաղաք»:

— Ուսումնական խորհուրդն
վերջին նստին մէջ որոշեց ուսուց-
չական վկայագիր տալ՝ Տէօքմէ-
ճեան Միհրան և Փէշաբաճեան
Գրիգոր Էֆէնտիներու: Ամեն Ս.
Պատրիարք Հայրն այս անգամ ալ
պահ մը նախադասեց Խորհրդոյն,
և խորհրդակցեցաւ կրթական
խնդրոց վերայ:

— Կեսարիոյ Առաջնորդ Վեր.
Տ. Տրդատ Ծ. վարդապետ Պալ-
եան՝ առաջիկայ եօթնեկի մէջ
կուրիւրի:

— Քաղաքական ժողովն՝ ըստ
ինքզոյն զաւառական ժողովոյ Բա-
ղէշի՝ որոշեց գրել առ Վեր. Տ.
Պօղոս Սրբազանն որ վաւերացի ի Բա-
ղէշ և անցնի առաջնորդական
պաշտօնին գլուխ:

— Տիարապետ Մակարայեց-
ւոյ վանուց Վանահայր Տ. Յակոբ
վարդապետ հրաժարած լինելով
Պատրիարքարանն կը գրէ առ գա-
ւառական ժողովն Տիարապետի
յիշեալ վանքն առ այժմ յանձ-
նաժողովոյ մը միջոցաւ վարել և
վանական գոյքն ու կայքն պահ-
պանել:

— Երուսաղիմաց պատրիարքա-
կան փոխանորդի օգնական Արթ.
Տ. Գեորգ Ծ. վարդապետ երեց-
եան՝ կիւրակէ երեկոյ մայրաքա-
ղաք եկաւ:

— Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկե-
ղեցւոյ լուսարարապետ Տ. Գորե-
զին քահանայ Պատմեանն՝ որ
ժամանակէ մը հետէ անկողնոյ կը
ծառայէր, չաբաթ երեկոյ վախ-
ճանցեալ, և հետեւեալ օրը ի ներ-
կայութեան Ալեքսանտր և Իդ-
միլեան Սրբազաններու՝ օծման
ու յուղարկաւորութեան հանգէսը
կատարեցաւ:

— Անցեալ կիւրակէ Առաջնո-
րդի մէջ մեռեր է Սեպուհ Էֆէն-
տի Էմիլեան, որ բազում ժա-
մանակէ հետէ թուրքերէն լեզուի
ուսուցչութեան պաշտօն կը վա-
րէր, և ժամանակ մ'ալ Արմաշի
գաղութներէն մէջ գտնուած է այդ-
պաշտօնով:

— Ամեն Ս. Պատրիարք Հայ-
րը անցեալ չաբաթ երեկոյ Գա-
ղարական ժողովոյ ատենապետ
Վեհաճ. Մարտիկ Սիմոն պէյի
Պատրիարքարանի գործակաւոր
Յրէնիկեան Արքաճամ Էֆէնտի
հետ կայսերական պալատի գը-
նաց յատուկ հրաւիրանօք, և
յետ ընթերցեց՝ Նորին կայսերա-
կան մեծութեան ներկայանալու
պատիւ ունեցաւ: Օգոստ. Սուլ-
թանն հաճեցաւ սիրալիր մեծա-
րանօք ընդունիլ զնորին Ամենա-
պատուութիւնն, իւր բարձր գո-
հութիւնն յայտնեց պաշտօնակա-
րութեան ընթացիկ համար, և
ի նշան իւր բարձր գոհութեան
իւր ձեռքը շնորհեց իմթիլադի տ-
կի ու արժաթ շքադրամներն: Ս.
Պատրիարք Հայրն շնորհեց օրհ-
նութեամբ ու բարեմաղթու-
թեամբ երաւ կայսերական գա-
հոյցի դահլճէն: Հետեւեալ օրը,
Ս. Պատրիարք Հայրն՝ կայսերա-
կան այս շնորհաց համար, շնոր-
հակապէս ուղերձ մը տարաւ առ
կայսերական դիւանապետ Վեհաճ.
Սիւրէյեա փաշա, և Նորին վեհ-
մութիւնն մատուցանելով զայն
Օգոստ. Սուլթանին, դարձաւ հա-
ղորդեց կայսերական բարններն:
— Ամեն Ս. Պատրիարք Հայ-
րը երեքշաբթի Բ. Դուռն երթա-
լով այցելեց առ Բարձր. մեծ
Եղարեան, և Նորին բարձրութե-
նէ ալ արժանաւայել մեծարանօք
ընդունուեցաւ, նոյն օրը այցելեց
նաեւ դատական ու կրօնական
գործոց Վեհաճ. Նախարարին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ ուրբաթու աղօթից հան-
դէսէն ետքը, Օգոստ. Սուլթանի
ներկայանալու պատիւ ունեցաւ
սերակական դեսպան Կրօնիչ զօ-
րավար, և երեկոյն ընտանեօքն
հանդէսէ ի Սերպիա ուղևորեցաւ:

— Եւմիլիոյ պաշտօնատունն Օս-
մանեան Պանդոյի հետ կը բա-
նակը: Ա միւրն լիւրացի փոխա-
ռութեան համար:

— Մայրաքաղաքի պարտիկ
դեսպանն երկուշաբթի երեկոյ կայ-
սերական պալատան մէջ ընթեր-
լու, և Օգոստ. Սուլթանի ներ-
կայանալու պատիւ ունեցաւ:

— Հռոմոյ Պապն՝ Պիոս Թ.
(Իի Նէօֆ) պատուանշանն ընծա-
յեց սատրիկանութեան նախարար
Նազիմ պէյի:

— Միւլքիյէ վարժարանի չըր-
ջանաւարտը՝ որ կուսակալութեանց
կեդրոնները կը զրկուին առ ի
գործնական փորձ ու հրահանգ, -
այսուհետեւ փոխանակ երկուրի ե-
րեք տարի պիտի մնան, և ամա-
թիւնը պիտի զեղչուին մինչև
500 վըշ:

— Կ. Պոլսոյ վաճառականական
սենեկի վարչութեան անդամ ընտ-
րեցան Ալարեան Ալիստակէս,
Ժօրժ Գաղանօլա, Էլմիլաչիքտան
Տիգրան, Սիլվան Միլ, Էրալիզատէ
Հասան Շէրիֆ, Տիմիթրաքի Գուր-
ճի Էֆէնտիներն, և Պ. Հէրման
Հօլթէյն և Պ. Գորբի:

— Մայրաքաղաքի Թրամկայի
ընկերութիւնն ալ տարին 250 ին-
րա պիտի վճարէ՝ օսմանեան Ար-
ուստահանգիսի շինութեան հա-
մար:

— Պաշտօնի նախկին կուսա-
կալ Բաղաշտոյն փաշա՝ որ ժա-
մանակէ մը հետէ հիւանդ էր, ե-
րեքշաբթի զիշեր մեռաւ:

— Բարձր. Մեծ Եղարեան հե-
ռադրով պատուիրեց դաւառա-
կան վարչութեանց անդադար տե-
ղեկադրել բնակեալ և՛ անընակ
գաղթականաց որբանութիւնն:

— Հռոմեական հայոց Պատ-
րիարք Գեր. Ալարեան երէկ ա-
ռաւօտ մայրաքաղաքս վերադար-
ձաւ Հռոմէ:

— Սպարապետութեան դու-
ռն՝ որ 100000 գրիւ արմոխք
գնելու համար յատկապէս պաշ-
տօնեաց զրկած է ի Գաղաթիւ,
գրեւ է առ նա որ 400000 գրիւ
գնէ: Արդէն սխառած է այս ար-
մատեաց փոխադրութիւնն:

— Սերպիոյ արքային մայր
Թագուհին Նաթալի՝ որոյ մայրա-
քաղաք գալը ծանուցած էինք
նախորդ թերթով, չորեքշաբթի
ուղևորեցաւ ի Գրեմ, Օգոստ.
Սուլթանի ներկայանալէ և Կ. Պոլ-
սոյ նշանաւոր շէնքերն շրջելէ ետ-
քը՝ Նորին կայսերական վեհա-
փառութիւնն առաջին ատիճանի
Շէֆադաթ պատուանշանն ընծա-
յեց թագուհւոյն, և դանադան
ատիճանի պատուանշաններ՝ իւր
պարագայից, ինչպէս նաեւ սեր-
պիական դեսպանի և զլիսաւոր
դեսպանականաց: Թագուհին այ-
ցելեց նաեւ առ Ս. Պատրիարքն
յուսեաց, և Պատրիարքն ալ վե-
րադարձաբար առ Թագուհին, և
Սատուածածնի պատկեր մը ըն-
ծայեց: Սերպիոյ արքայն Պէլ-
կըրատէ շնորհակալեաց հեռադիր
ուղղեց առ Օգոստ. Սուլթանն
մերն եղած մեծարանաց համար:

— Կ. Պոլիս Սուլթան Պայադի-
աի բակին մէջ գեռ համրիչ կը
վաճառէ Հաճի Մէհմէտ Էֆէնտի
անուն Պոխարապի մը՝ 130 տա-
րեկան, երկու ամիս յառաջ դաճ-
եալ ամուսնացեր է. 58ը ամուս-
նութիւնն է այս. բազում ողբի
թուոն և թուոնդի ունի և նոցա
մեծ մասն անուններն իսկ չգի-
տէ: Երկրայոյն որդին և տարի
յառաջ ի Հիճալ մեռեր է 95
տարեկան: Ամէն առաւօտ հաճ-
իլի կուտայ վաճառող տղայոց,
երեկոյները հաչիւ կանուռ ամե-
նայն ճշգրութեամբ, և ծոմապա-
հութեան համար անձկութիւն
չկրեր: Մօրուրն դեռ սպիտակա-
ցած չէ, և 25 տարի յառաջ թա-
փած ատամնաց տեղ 15 ի չափ
փաք բայց սպիտակ և ամուր ա-
տամուր յցուած են բերնին մէջ:

— Խաղաղութ Մարտ 17 թուով
հեռագրեալէ առ Բարձր. մեծ Ե-
ղարեան: - «Հիւանդանաւոր,
Պէհէնի, Քեալթէ և Աղաւաղ
գաւառակաց մէջ հետզհետէ պա-
տահած երկրաշարժէն՝ 2719
տուն, 7 միլիթ, 1 մէտրէսէ,
1 թէքքէ, 3 վարժարան, 1 ե-
կեղեցի, 6 պանդոկ, 1 բաղանիք,
106 խանութ, 11 կամուրջ բո-
րովին հիմնադրուելու եղան. իսկ
1345 տուն, 94 միլիթ ու մե-
ծիւ, 2 վարժարան, 1 եկեղեցի,
1 պանդոկ, 1 բաղանիք, 64 խա-
նութ մասամբ աւերեցան, և
246 տուն, 1 վարժարան, 2 ե-

ուեր է՝ քոյէրայի գէտ սահման-
եալ առողջապահական միջոցնե-
րու գործադրութեան հսկելը:

== Մոսկուայէ գրուած է թէ՝
376 դատապարտելոյ կարգաւան
մը ի Սիպերիա երթալու ատեն
ձեան սոսկալի փոթորիկ մը պա-
տահերով, 383 ը մեռեր են:

== Ռուսիոյ Խարգով քաղաքի
մէջ ողորմաբար տեղի ունենալով
քաղաքին ստորին կողմերն ջրոյ
նեղրէ մնացեր են, և հարկ եղեր
է նաւակներով ու մակոյկներով
չըլիլ այդ տեղերը:

== Շուէտի և Նորվեգիոյ բա-
զում կողմերն սաստկութեամբ տե-
րած է ինֆլուէնցա հիւանդութիւ-
նը:

== Աղերսանդրիոյ մատերն,
Մուհամմէտ Գարգաս անուն ան-
ձի մը վաճառարունը գողեր մըտ-
նելով գէշեր ատեն, կողոպտեր,
և իրենց գիւմարդոյ պահանջորդն
ու նորա կինը ծանրապէս վիրա-
ւորեր են: Վիրաւորեալը գէշե-
րային մթութեան պատճառաւ
չեն կրցեր ճանչնալ չարագործնե-
րը: Ոստիկանութեան պաշտօն-
եայք հասնելով՝ վիրաւորեալներն
հիւանդանոց դրկեր և ի քննու-
թիւն ձեռնարկեր են:

== Տանիմարայի մայրաքաղաք
Իորէնհայի մէջ Շաթո ար Վիլ
անուանեալ կրօնաւորական (աղ-
նուական ընտանիքներէ) մեհա-
տանն, որ 1836 ին կառուցեալ է
կարի յոյժ ընդարձակ և զարդա-
ւուն, - բոլորովին այրեալաւ
եղեր է այս օրերս, և չեն կըր-
ցիր ազատել թանգարանին ընտիր
մատենից ու պատկերաց և ո՛չ
մին:

== Ամերիկայի Պրիտէրօրդ
քաղաքի մէջ Աղերսանդր Հէթէ-
րինկիթ անուն մարդ մը 28 տա-
րեկան, իւր սիրելի կամա անուն
ամերիկացի գեղեցիկ օրիորդն վի-
րաւորելէ ետքը՝ ինքզինքն սպան-
ներ է: Այս մարդն բնիկ Զմիւռ-
նայի է, և 8-10 տարի յառաջ
յիշեալ քաղաքը գնացեր հա-
տառուեր է այդ անուամբ: Սպա-
նութիւնը գործեր է ստնոյ 3 ին
(Բ. Լ.): Աղերսանդր առջի օրը
երեկոյին օրիորդին առաջարկեր
է ամուսնանալ իւր հետ, և նա
մերժեր է, ինքզինքն ուր ուրիշ
անգամ այդպիսի առաջարկու-
թեամբ չնեղէ զինքն: Ներտառա-
քը հետեւեալ օրը նամակատան
մէջ պատահելով կամայի՝ մեծ
յուզմամբ ըսեր է «Սիրելիս, ե-
կայ ձեռքդ ինքզինքն ամուսնու-
թեան համար. եթէ մերժես պի-
տի մեռնիլը երկուքս ալ»: Օրիոր-
դը բնաւ չէ պատասխաներ, և
սկսեր է նամակ մը կարգաւ ամե-
նայն հանդարտութեամբ: Յայն-
ժամ Զմիւռնային հանելով ըն-
կովէնը՝ երկու հարուածով զիւ-
մա վիրաւորեր է թեւէն ու օրո-
վայնէն, և ապա ինքզինքն սպան-
ներ է: Օրիորդն հիւանդանոց փո-
խադրուեր է, և բոլորովին ան-
յոյս վիճակի մէջ չէ եղեր: Զմիւռ-
նայեցին անտուկէն ելած թուղ-
կերով հաստատուած է ցոյի ու
հեշտապէս երկտառաք մը լինելն:

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Բ

xx Կուսկի մը գողորդին,
- Կապկաց վերայ աւելի կամ
նուազ հետաքրքրական պատմու-
թիւնը լսուած են: Ահա հետե-

ւեալ գէպըն ալ, որ կը ցուցնէ
կապկի մը ի մասին գողութեան
տեսչած ճարտարութիւնն, բա-
ւական հետաքրքրաշարժ է և հը-
րատարակութեան արժանի: Փա-
րկի Շանգի անուն ծառուղայն
մէջ կը բնակէր հարկապետ մը,
որոյ տունէն քանիցս թանկագին
նիւթեր գողցուած էին: Հարիւ-
րապետը գողը գտնելու համար
թէեւ այլ և այլ միջոցներու կը
գիւմէ, սակայն չյաջողի և ոչ իսկ
հետք մը գտնել: Գողութիւնն
մերթ ընդ մերթ տեղի կունենայ
և հարկապետին մտատանջու-
թիւնն հետզհետէ կաւենայ:
Վերջապէս կը կասկածի իւր միակ
հաւատարիմ սպասաւորին վերայ
և կարտաքսէ զնա: Սակայն գո-
ղութիւնն կը շարունակուի և ինքն
հարկապետն կը նեղուի մտա-
տանջութեամբ: Մինչ այս մինչ
այն օր մը երբ հարկապետին
աղջիկն պարտիղին մէջ կը խա-
ղար, անդ գտնուող կապկի մը, որ
Ալիքիէն է բերուած էր, և
յարձակի նորա վերայ, ահանջայն
օղբը կառնու և իւր վաղակը
կը դառնայ: Աղջիկն լալով կը
վազէ առ հայրն և կը պատմէ ե-
ղելութիւնն: Հարկապետն իս-
կայն գոհութեամբ կապկին վա-
ղակը կը փութայ, և մեծ կը լի-
նի զարմանքն երբ անդ տապա-
տակի (միտէր) մը տակ կը գտ-
նէ ո՛չ միայն օղբն, այլ և մին-
չեւ ցայնժամ գողցուած թան-
կագին նիւթերն:

xx Տարօրինակ ժամացոյց մը:
- Խալիքի հեռաձայնն սկսած է
հրաշալիք գործել: Գրեթէ տարի
մը առաջ հեռաձայնով չինուած
էր ահալին ժամացոյց մը, որ
այժմ ի Չիքաի կը գտնուի:
Վերջերս ալ Նիւ Եորքի երկրա-
շախ մը դարձեալ հեռաձայնով
չինած է ժամացոյց մը, որ ոչ մի-
այն իւր սովորական ծառայու-
թիւնն կը կատարէ, այլ և մէն
մի ժամուց միջոյլն կը նաւագէ
150 հոգիներին, փառսթի, հիւր-
նոթի և իրեւոյթի չորս մեծ և
հաշակաւոր Օլիւնաներն:

xx Նոր հրացան. - Պրիտէրայի
սպայ մը, Վան Մալտեր անուն,
հնարած է նոր հրացան մը, որ
ցարդ հնարեալ փորձեալ և կա-
տարելագործեալ հրացանաց ընա-
րագոյնն է, և սա առաւելութիւնն
ալ ունի որ իւր մեքենայը բոլոր-
ովին դադանի կը մնան: Ի վա-
ղուց հետէ փնտռուած հրացանի
մը դերը՝ այս նոր գիւտն սրտի
կարենայ կատարել: Եւրոպական
լրագիրք կը խոստանան գրել այս
նոր հրացանի յատկութեանց վե-
րայ:

xx Գլխիցնէն հարսուծ իւրն,
- Միացեալ Շահանդայ արքիշա-
խագահին հարստութիւնը կը հա-
մարուի տասն միլիոն տալար կամ
յիսուն միլիոն ֆրանք:

xx Փողոցներու աւելումը,
- Ինչպէս միշտ դարմանալի և
հետաքրքրական դէպքերն Ամե-
րիկայի մէջ կը պատահին և ա-
մենէն տարօրինակ լուրերն այդ-
աշխարհէն կուգան, նոյնպէս նո-
րանոր գիւտից ամենահետաքրքը-
րականը անտի դարս կերէնն:
Մինչև ցարդ Ամերիկայի զանա-
զան քաղաքացի մէջ փողոցներու
անուններն մէն մի փոխելի ծա-
րեր կազմող շէնքերու վերայ կը
գրուէին. ինչպէս ասա ևս կը

տեսնուի կանոնաւոր փողոցներու
ծաղրերն: Այժմ Սէն Լուի քա-
ղաքին մէջ փողոցներու անուննե-
րը սկսած են գրուիլ նոր ձեւով
մը, և կը կարծուի որ այս ձեւն
քիչ ատենէն պիտի ընդհանրա-
նայ Ամերիկայի միւս քաղաքաց
մէջ ալ: Սէն Լուի քաղաքի փո-
ղոցներն գտնուող լապտերներն,
որք օգտյին կազմը կը վառին,
գնաւաճեւ են և ահա այդ գնաւից
վերայ սկսած են գրուիլ փողոց-
ներու անուններն խոշոր տառե-
րով, այնպէս որ տառերն փողոց-
ներու վերայ կը թողուն 15-16
մեթր երկայնութեամբ շուք մը,
և այն տեղէն անցնողն կրնայ իւր
ոտքերուն տակ կարգաւ նոյն փո-
ղոցի անունն մինչև հասնի ուրիշ
ճանապարհի մը ելոյն:

xx Դիւնով կանայք. - Անդ-
րոյ մէջ գտնուած արեւոյց կա-
նանց թուոյն և կայսրութեան վե-
րայ մօտերս գրած եւր. Արդ նոր
վիճակացուցէ մը կը տեսնուի որ
1894 տարուց մէջ արեւոյցութեան
պատճառաւ ձերբակալեալ կա-
նանց թիւն կանցին ութն հազար
ըր, որ 1890 տարուց մէջ ձեր-
բակալեալ արեւոյց կանանց թիւ-
ոյն հետ բաղդատմամբ 4000
աւելի է: Յ. Մ. Ագնաւորեան

xx Զուարճարիք

xx Զուլից մը օր մը ուղեց գիւ-
ցաղին մը արձանն ձուլել, և իւր հայ-
րենեաց նուիրել: Բայց դժբաղդար
իւր գործատան մէջ միայն ձիւն մը
կարգապար ունէր: - «Հոգ չէ, ըսա-
րեքն, ես նիւթերս այնպէս կը
կարգադրեմ, որ այն թերութիւնը
կը ծածկէ»: Արդարեւ, կարգապարին
մէջ պատուական մետաքներ լցուց,
ինչպէս ոսկի, արծաթ և երբ գոր-
ծը աւարտեցաւ՝ զարմացաւ ըսելով.
«Ես դիւցաղն մը ուղեցի, ձի եղաւ.
անշուշտ իմ ըրած կարգադրութիւնս
պահաւոր է»: Արձանը փռեց,
խորտակեց, յանցանքն ոսկին և ար-
ծաթին վերադարձու: Պրիտէր փոր-
ձեքն, ըսաւ, ու այն մետաքն ալ
կարգապարին մէջ ձուլեց: - «Բայց ի՞նչ
է այս, պօռաց ապրելով, երբ կրկին
անգամ ձի տեսաւ. միթէ երբեք կա-
րող չ'սխալի ինիմ դիւցաղն մը ձու-
լել: Ո՛հ, բաղդն տունս փրցունելու
կեղծումն ըրեր է: Այս թանկագին
մետաքներն նեղագուր են. իմ միտքս
անկեղծ օրէն ներկայացնելու նիւթը՝
մարդը կաւը երկրին անմեղ ծնուն-
դէն է»: Այսպէս մենախօսելով՝ իւր
նախնի կարգապարը կառով լցնելէ
զինքն, անպատմելի անձկութեամբ տե-
սած որ փոխան դիւցաղին դարձեալ
ձի եղեր էր: Նորէն կոտրեց արձանն
անհետացոյց, և այս անգամ յուսա-
հատեցաւ: - Ի՞նչ ըսել է, կըսէր,
արարածը բոլոր կարողութիւնը գոր-
ծադրեցի ու չ'ըրցի հին ձեւը փոխել:
Իմ վերստ անէ՞ծք կայ»: Այսպէս կը
գանգատէր իւր ճակատագրին դէմ,
և համայն բարեկամը իւր չ'ըրցին հա-
մոզել զնա թէ ձեւ մը փոխելու հա-
մար կարգապարը փոխելու է:

xx Գիւղացի մը բժշկի մը գիւմեց
ու խնդրեց որ իւր փորին ցաւին
դարման մը ընէ: Բժիշկն հարցուց ի-
րեն թէ ի՞նչ կերպը այսօր: - «Այրած
հաց» պատասխանեց հիւանդն: Այս
պատասխանին վերայ բժիշկը գեղ մը
հանց և երբ կողքէր աչքին վերայ
գնել, հիւանդը զարմանալով պօռաց.
«Անմիտ, աչքս ի՞նչ յարաբերութիւն
ունի փորին ցաւին հետ»: - Որով-
հետեւ, պատասխանեց բժիշկը, նախ
աչքդ պէտք է բժշկել, վասն զի, ե-
թէ նոքա ուղիղ լինէին, այրած հաց
ուտելով հիւանդ չ'էր լիներ: »

xx Մարդ մը բարեկամին կըսէ,
«Սիրելիս, երբի փողոցէն կանցնի,
երբ անձիւն ընկուղի խոշորութեամբ
սկսաւ տեղալ, այնպէս որ...» - Գո-
նէ այդքան առատութեամբ մէջ զանի՞

պարի ընկուղ հաւաքեցիր, ըսելով
կըզ միջէ զիմացն, անհամբեր սպա-
սելով օրատարանին:

ԵՆԻՆԻ ԵՆԻՆԻՔ ԳԻՅԱՊԻ
Վերոյգրեալ գիրքն որ 168 ե-
րեսներէ կը բաղկանայ, կը պա-
րունակէ հաշակաւոր ճաշարանու-
պետներու կողմէ չինուած 300
տեսակէ աւելի երուպական և թըր-
քական համագամ կերակուրնե-
րու և անուշեղեններու հրահանգ-
ներ: Գիրքն է 5 դրուշ, կը ծախ-
ուի Մէքքան փողոց Աշհեան գը-
րատուն, թիւ 33: Գաւառներէն
փափաքողք պարտին 5 դրչի օս-
մանեան նամակագրոյժ գրկել
յիշեալ հասցէի:

Ն Ո Ր Հ Ո Ւ Ր Գ Բ
ՀԱՍԱՏԱՅԵԼՈՑ
(Երկրորդ տպագրութիւն)
ՍՐԲԱՐԵԱՆ ԵՒ ՅԱՆԵԼԱՆ
Գրեաց Յակոբ Մաճմուսեան

Գործը կը բաղկանայ իւր 400 է-
ջերէ եւ բաժնուած է ԺԱ. Ընդար-
ձակ գլուխներու, Առաջին չորս գը-
լուխներուն մէջ կը խօսի հեղինակն
Թէ քանի՞ կարեւոր է հաւատացել
խորհիւն գոհութեանը: Ի՞նչ են
պատճառք որ կը թելադրեն այս
տորհուրդը: Թէ ի՞նչ են հաւատք
իրեւ սկզբունքն առ հատարակ, և ա-
ռանձինն քրիստոնէական հաւատք.
Թէ ի՞նչ են ծագումն կրօնից, ի՞նչ
են հանգամանք կրօնից և Բրիտո-
նէական կրօնք ի մասնաւոր: Յա-
ջորդ չորս, այն է Ե. Բ. գլուխնե-
րուն մէջ խօսուած է արդի փիլիսո-
փայական դրութեանց վրայ, զոր օ-
րինակ՝ Բանաւորականութեան, Դրա-
կանութեան, Բնականութեան և
Նիւթականութեան: Թ. գլուխն է
Բնութեան օրինաց վրայ, Ժ. գլուխն
մէջ խօսած է թէ՛ կայ բարոյական
կարգ յընթաց իրաց: ԺԱ. գլուխը
կը խօսի զԱղբիւսէն, այսինքն՝ գիտ-
կարեւորութեան, Բնականութեան և թէ՛
կանի եւ հոգեւորի: Բոլոր այս խնդ-
րոց վրայ խօսած է լրջութեամբ և
մանր, ի մէջ ընկնելով երկուստեք
պատճառներ ի նպաստ եւ հակառակ:
Այս գործը որ առաջինն է աղբիւն մէջ,
Թէ՛ նիւթոյն կարեւորութեան և թէ՛
բացատրութեան նորութեան կողմա-
նէ, ունի մեծ հրահանգիչ օգուտ,
անոնց որ առանց նախապաշարման
եւ ուղով կը կարդան:

Գործն յանձնարարեալ է (որպէս
գրքին առաջին մասին մէջ պիտի
տեսնուի) Ամենապատու Բ. Պատրի-
արք Հօրէ, որպէս նաեւ ստացած է
ամեն կարգի եկեղեցականաց եւ աղ-
գիս եւ բազում օտարաց ուսեալ
գետին հաւանութիւնն:

Դիւն 12 ՂՐՇ.
Վաճառման կեդրոնատեղին է Յ.
Մամիթ-ուսեան թղթավաճառանոցն
թիւ 27 Թիֆլիսեցի, Կ. Պոլսի: Կը
գտնուի նաեւ բոլոր հայ գրաւաճա-
ռաց ըմբ:

Տ Ո Ր Թ Ո Ր
Ա. Գ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.

Բարիցի թշնիական Համա-
լսարանէն, Երկրորդ Մօնիթօր
Բարիցի Մանկապարտական եւ
Կնայարարական հիւանդանո-
ցին:

Իւր բնակարանն հաստատած է
ի Գումրաբու, Հիւար-Տիւրի ճառ-
տէսի, թիւ 132, Կայարանին դէմ:
Հիւանդ կընդունին ամէն օր, կէս օ-
րէ վերջ, Զօրեքալթի օր ձրիարար
կըղարմանէ աղքատ հիւանդները:
Իսկ երեքալթի, հիւնդալթի և
չարաթ առաւօտները, 3 էն 5
կը գտնուի Զարիֆեան դեղատու-
նիւն ի Գումրաբու, և ամէն օր
5 1/2 էն մինչև 7, Պաղէ դարու
մարտարան դէմ Պ. Բ. Սկըքեանի
դեղարանը, թիւ 43:

Տր. Գարագառ կը գրադի մա-
նուստապէս Մանկապարտական,
Կանոնայ հիւանդանոցներով և փի-
լաթուժութեամբ:

Ա. Գ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.

Գարեհալ կը ծանուցանուի թէ՛
գետոյ վրայ կամ ջրոյ տակ և կամ ջո-
քեղարժ մեքենայիւ ալիւրի գործա-
րան ունենալ փափաքողք կրնան դի-
մել մեր Հասցէին: Գործարանաց հա-
մար ցորեան մարդող ինքնակոտոր
մեքենայք նոր գրութեամբ կը պատ-
րաստուին: Մեր գրութեան օգտա-
կարութիւնը, յաճախողքը շնորհա-
կալեաց գրովը հաստատուած են
նաեւ՝ քաղաքի գերմանական ֆիլ-
հիւպատոս, նախորդ գործարանու-
պետ Հէրն Ալիւսա-Բրուկի շնորհի
զընանաւոր արացող մեքենաներու (չի-
նի եւ ջրգիւղ սիլիկատի մեքենա-
ներ) յատուկ պատրաստուած մեքե-
նայից համար դիմացիւն քօսելէ
ղայիշելու, մարդ համար մեքենայք
չարի ընտիր տեսակներու պատրաս-
հաւաքածոյ կը գտնուի գոհացուցիչ
գնելով, որոց գործածութեանց ուս-
մանն համար մեքենայքործս մեծ
գիւրութիւններ կընծայեն: Գնոց և
ամէն տեսակ տեղեկութեանց փափա-
քողք կատարելով տեղեկութիւններ
կը հաղորդուին, երբ դիմեն յԱմալիս
ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ ԿԱՐԱՊԵՏ ՋԱՏԻՍԻՍ
հասցէին:

PILULES HOLLOWAY
ԳԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈՒԼԼՈՒԻՒՆԻ

Կեարդի, ստամոքսի և աղիքներու
ամեն տեսակ անկարգութեանց համար
խիտ ընտիր է այն դեղահատը, և
ամեն ջրոյին տկարութեան, ուստի
փութեան և տկարութեան համար. կը
ընծէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ
անշափաւորութեանց հետքերը: Սըա,
սի և երկկամանց վրայ օգտակար աղ-
գեցութիւնն մը ունի. արիւնը մաք-
րելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը
կանոնաւորէ և դրբերելով կենտական
գործարանները կը զօրացնէ, իւր դե-
ղական մեծ աղբեղութեամբ սրտա-
կանութիւն, կը բուժէ իւր, մաղձա-
յին հիւանդութիւններն, որովայնի մէջ
ցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կվանէր
մարտողութիւնը կշարաւորի, և մար-
մինը մաքրուելով բոլոր այն աղտե-
ղութիւններէ որ շատ անգամ դանա-
զան հիւանդութեանց սկզբնապատ-
ճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնա-
կան դերքը կըգնեն:

ONCIENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՈՒԻՒՆԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք
բուժելու մասին ունեցած պայտա-
կան յատկութեանցը ՀՀաւասարիւր բը-
նաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր
թուրանուր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (շիրիֆիկցէ), սրունից և ստեանց
վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և
կամ կըլանան. օգտակար է նաեւ
հարբուխի, հալի, սրտի բարախման,
մանաւանդ յօդացաւ (եկ) ըսուած
հիւանդութեան: Իւր կաղերով և
զօրաւոր աղբեղութեամբ խոյլ (սը-
րաւա) հիւանդութեան ապականիչ
զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլա
կը գիւմագրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան
եղանակը նշանակուած է իւրաքան-
չիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ա-
մեն դեղագլճատներու ըմբ, և մաս-
նաւորապէս Պաղէ-գաբու Թալ-խանի
կողմերը Պ. Գաւարեանի դեղարա-
նը, թիւ 7, կը ծախուի:

Աւելի առնել ուղղող կը հրաւեր-
ուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլոու,
ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533:

ՏԵՐԻՆԻ ԵՒ ՏԵՐ
Հ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.

ՏԱՊԱՐԻՐԵԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՏԵՐԵԱՆ
Կ. Պոլսի Զիւմպիլի-խան Թ. 18-19